

Fant, ki ima bombardon v svojem premoženju, je pri našem odhodu ravno zajemal vode pri studencu nad kočami. Ko nas zagleda, da se napravljamo proč, teče, kar mu pripuščajo dolge noge, v svoj stan po bombardon, in nam zabombardira eno okroglo za odhod, kar se je pa tudi spodobilo, ker je bil med tem, ko smo na Triglavu bili, izpraznil z žganjem napolnjeno steklenico.

Vzeli smo slovo od planinarjev in jim obljubili, da, ako nam Bog zdravje dá, jih bomo drugo leto spet obiskali.

„Srečno hodite, koder bodi!“ se je slišalo iz vsih ust. „Zdravi ostanite!“ in nategnili smo svoj pot po dolini proti Hribarcem.

Druge manj vroče poletja hodi popotnik todi skorej le po snegu; letas pa je prevelika vročina razkosala nakopičeno plazovje v večje ali manje kupčke, in lezli smo le čez ostro kamnje, ktere rujava obličje je kazalo, da ni še navajeno brez snežne odeje ležati na dežju in na solncu. Hudo je pripekalo solnce in terla nas je silna žeja. Pa je ni bilo mogoče pogasiti s snežnico, ki se je odtekala od plazičev le pod kamnjem, pot katerim smo jo sicer slišali šumljati; pa akoravno smo skušali kamnje odvaliti, se šumljanje vendar nič bliže ni slišalo. Zató sem vzel kepo snega na klobuk, da se je tajal in mi studenec nadomestoval. Zdaj sem tudi skusil, kake vrednosti je na planinah požirk žganja. Dokler je bilo kaj mokrega v čutarci, je bilo dobro, zdaj pa — o ti presneti bombardon! — Ko smo prišli na verh, zagledali smo pred sebo veliko planjavo, posuto s prodom, z večim ali manjšim skalovjem in sem ter tje tudi s snegom, ki druge leta čez in čez mrtve tla pokriva. Povsod okrog le siva puščava, prava podoba podertije in smerti, akoravno tudi todi ni zadušil mraz vsakterega življenja. — Na levo nam je bil Mišelov konec, pred nami Veršac, Zelnarica in Grad, na desno pa se je dvigal visoki Knjavs. — Veršac ni naj viši hrib za Triglavom, ampak je eden nar nižih špi-kov, kar jih je todi okrog, ki blede obraze v zrak molé. Je pa Veršac kaj pripraven kraj, da popotnik tu pregleduje veličansko nez-nani svet, kako

Sklad na skladu se dviguje,

Golih verhov kamni zid,

in da premišljuje, da tudi to pusto skalovje ne strada mutasto, ampak da tudi tukaj se giblje življenje, se vé da ne tako čversto, kakor po bolj srečnih krajih. — Pomladansko in poletno solnce taja sneg in snežnica šumlja veselo v dolino; kamnje se terga, ko zmerzlina jenjuje, in ropotá v brezen, da se razlega od stene do stene. Marsiktero zelišče in marsikako živalico predrami gorkeje solnce iz dolzega pozimskega spanja, sem ter tje cveti zarod rož med sivo plešo; trop planinskih kokoši beži pred tebo za bližnjo steno, nad ktero se morda še kaka divja koza pase v vednem strahu pred zelenim lovcom, in plešec plava nad tebo po zraku, da bi zaduhal stvari, ki se morda bori s smertjo.

Šli smo proti večeru in pri naj zgornjem jezeru, ki je večje od dveh svojih sosedov, smo se ustavili, južino opravili in od todi odri-nili pod Gradom v Trento.

Hodili smo tje po verhu po, mizi enako ravnih in oglajenih, skal-natih tleh, po katerih bi bil plesal lahko, ko bi ne bile preorane čez in čez od globocih spoklin, širocih od četert palca do pol čevlja, ki vse proti tisti strani derže, kamor svet visi. To je nektere zape-ljalo, da so mislili, da se take spoke narejajo le v skalovju, ktere ga plasti stojé na glavah, in da niso nič družega, kakor razširjene spo-klina med plastmi. Pa, kakor sva se z Antonom tu prepričala, temu ni tako. Narejajo se te spoke takole: Spomladi se taja na debelo nakopičeni sneg, izpod ktere ga se snežnica odteka proti tisti strani, kamor svet visi. Znano je pa, da merzla voda zamore veliko več apnenika raztopiti, kakor gorka, se vé da mora imeti v sebi ogeljne kisline. Ta snežnica izdolbuje tedaj vedno globokeje in globokeje žlebice in prekope, kakoršnih sva vidila od palca do čez seženj glo-bocih. Se vé da ti razori morajo vsi proti eni strani deržati, proti tisti namreč, proti kateri se odteka voda, ne pa proti tisti, proti kateri plasti derže. Mogoče je pa tudi, da svet tako visi, da se zamore odtekati snežnica po spokah med plastmi, ki jih tedaj vedno razšir-juje in izdolbuje. S časom se napravijo tla, podobne debelim bukvam, ki stojé po koncu tako, da stojé listi bolj ali manj narazen. Tacemu skalovju pravijo nemški naravoslovci: Karrenfelder.

Od tega čudnega razoranega skalnatega polja nas je peljala sterma kozja stezica navzdol pod Gradom, in koj, ko se je bil hrib prevalil, zagledali smo pred sebo v ozki dolini Trento in Zadnico, iz ktere se pride ravno za Triglavom skozi Vrata v Mojstrano.

Pređen smo bili prišli v globoko grapo h koči, kjer ima nekaj Trentarjev svojo drobnico, nas je bil se prav popolnoma ohladil ne prepohleven dež.

Od kočje smo šli navzdol po zelenem gozdu in prišli smo v do-lino k Soči, ko smo se poprej radovali v pogledu lepega slapiča, ki je nam na levo, obdan od zelenega drevja, šumljal čez skalo, obraš-čeno z mahovjem. Sem ter tje stojé borne bajte, raztresene po ozki ravni dolini, ki je le od Soče nanesen prod. Na obéh stranéh se dvigujejo visoke skalovite, le redko obraščene stene, izzad katerih gledajo sive glave sem ter tje s snegom kinčanih gorá. Ni ga za-gledati žitnega stebela po celi dolini, le kaka njivica krompirja ali kako fižolovo steblo se vidi. Tudi ga ni konja, ne kravjega repa v Trenti, drobnice pa je sem ter tje po planinah vse černo in belo viditi. Po-lenta, sirotka in krompir redí revne ljudi, kruha in vina ne poznajo skorej, radi pa pijejo žganje, h kateremu prigrizujejo polento, ki se pa nič ne razločuje od kranjskih turšičnih žganjcov.

Vsak Trentar je tudi lovec, in pregnali so že skorej popolnoma divje koze po njih gorah, da morajo zdaj hoditi na Bohinjsko stran

na rop, če hočejo dobiti hlač iz kože divjega kozla. — Ljudje so res revni, pa so kaj čedni in snažni, in se ne bojé, kakor marsikter kranjski revež, zato srajce oprati, da bi se prezgodaj ne stergala. Tudi nisem nikjer na Gorenškem vidil tako zadovoljnih, nedolžno veselih in prijaznih ljudi, kakor so Trentarji. Starega moža, ki nas je nekaj časa spremil, smo popraševali to in uno, in ko smo ga poprašali, kaj da po zimi delajo Trentarji, pravi: kaj delamo? Živini klademo in sami jemo, če kaj imamo. — Gotovo se pretaka nekaj laške kervi po njih žilah in vidi se, da zmes slovanske in laške kervi vzrokuje kaj srečen temperament. Ljudje so sicer bolj šibke, pa lepe postave. Rujave oči in rumene lasé imajo skorej vsi. V celi podobi je nekaj Ipavcom podobnega. — Kar jim ne da koza, ovca in krompir, morajo vse znositi čez goró iz kranjske gore, ki jo imenujejo Kranj. Prodajajo tudi sir in volno tje, kjer se jim pa večidel le blagó z blagom plačuje, in vzamejo le toliko denarja, kolikor ga je za davke potreba in če je mogoče, da se spravi kak groš.

Moža, ki nas je spremljeval, smo prašali, kje bi mogli prenočiti.

„To bo težko hodilo; gostivnice ni v tem kraju, samo eden je gori le, ki ima žganje, pa nima kruha ne postelje; mi drugi pa tudi nimamo postelj, seno imamo pa še na planinah. Pa veste kaj, stopite k gospodu! Gospod imajo postelje in menda tudi nekaj vina.

Že pozno zvečer smo prišli k hiši, pred katero je stalo dekle, ki jo poprašamo, kje gosp. fajmošter stanujejo. „Tu notri so“, in zletelo je v vežo. Gospod pridejo iz hiše in smeje se nam pravijo: Dekle je priletelo v hišo in djalo: Berž pojte vun, trije beguni vas čakajo zunaj!

Gospod nas je bil povabil v svojo hišo, ki je bila koj zraven te, ki je bila mežnarjeva.

Povedal nama je mož sledeče od Trente: „Tukaj so nekdaj grofi Athems kopali železno rudo in jo tu cedili. Razvaline peči so ravno tamle zraven cerkve“.

„Kje pa je cerkev?“ ga poprašava. Gospod nama pokaže hiši podobno poslopje brez stolpa, in res sva zagledala pod streho viseti zvončiča dva, kakoršne imajo pri nas pred altarjem. „Tu, kjer farovž stoji, je bilo poslopje za vradnike. Grof Athems je bil obljubil za večne čase prerediti duhovna rudokopom, ki so iz raznih krajev prišedši se tu bili naselili. Pred 81 leti je ruda potekla, stari duhoven je umerl, zlahta je prišla, pobrala je vse in tako so se tudi zgubile tiste grofove pisma. Trentarji so bili 81 let brez duhovna; če je kdo umerl, ga je pokopal mežnar, ki je tudi molil namesto duhovna pri pogrebu. Zdaj ko je novi nadškof prišel v Gorico, je tudi to podfaro ustanovil in jaz sem že od božiča tukaj“.

Trenta je pa od nekdaj imenitna božja pot. Spravljen imajo tern iz Kristusove krone. Trikrat na leto pridere vse terdo ljudstva iz raznih krajev na božjo pot. Vidila sva v cerkvi mnogo podob, ki

naznanujejo, kako se je kak bolnik sem obljubil, obljubo spolnil in ozdravel. Naj stariša podoba je imela menda številko 1716.

Gospod fajmošter, Kravanja po imenu, je kaj priljuden mož in prava dobrota za domače in za popotnike, ki pridejo v te divje kraje. On vsakemu dobro postreže in ga prenoči, in vendar nikdar noče za nobeno storjeno dobroto plačila jemati, ko bi ne vem kdo prišel.

S hvaležnim sercom do gosp. fajmoštra in do njegove matere smo se bili napotili proti kranjski gori. Memo gredé smo ogledali še pod Šnitó izvir Soče, ki izpod visoke stene prišumevši koj prav mičen slapič dela.

Blizo verh gore pridši, zagledamo pri studencu sedeti pastirja, ki je bil strašno umazan, kakor v svojem življenju nisem vidil človeka umazanega. „Ta že ne more biti Trentar, ki so vsi tako čedni!“ pravi Anton; in res povedal nam je pastir, da je Podkorenčan.

Koj zgorej imajo Podkorenčani kočó, kjer nam pa bedasti spravnik ni hotel dati še siratke ne. Z verha smo šli po divji dolini Pišenci proti kranjski gori. Na desno so stermeli kviško navpične stene, ki se visoko gori razdeljujejo v raztergane špice. Skoz sredo votli Prizrenek alj po kranjskogorsko Prisenk, z mičnim slapičem spodej, Rogejca in Špica so goré, ki bi jim marsikdo, ki je že veliko lazil po sterminah, težko prišel na verh.

V kranjski gori sva se z gosp. Antonom kaj dobro imela „mit dem Bürgermeister aus dem Wald und dem ersten Rath aus Kronau“, in z nekim mladenčem, ki izmišljuje slovenske basni in pripovedke, katerih ima, kakor je pravil, že dokaj v omari. Posebno se je pa gosp. Anton toliko smejal, da sem se bal za njegovo zdravje.

Obiskali smo bili tudi jezera pod Mangartom; pa tu sem prišel že na kraj, koder je hodilo že turistov na cente; torej naj pa grem jaz tihó domú.

Pa preden jenjam, naj omenim še nekaj.

Nar poprej naj se zapiše v černe bukve kerčmarica blizo D. Dež nas je ujel in šli smo k S. na polič vina. Gosp. Anton se je hitel preobuti in poprosil je gospodinjo, da bi mu kdo očedil čevlje, ki bi jih rad spravil. Se vé, da zastoj ne! Pa postrežljiva žena odgovori: „Pri nas nema nobeden časa, da bi škerpete pucal!“ Jeli smo jo oberati. Ona pa zarezí: „Če ste v vorenži ljudje, bi se bili pa v kočii pripeljali!“ Tedaj je dolžen kerčmar le tistim streči, ki se pripeljejo v kočii, navadnim človeškim telesom, ki peš priromajo in pošteno plačajo, pa ne! — Ti gerdogleda baba ti! —

Drugi dan sva dala Šestu slovó in zvečer naji je sprejel kaj prijazno gosp. fajmošter na koroški Beli, ki mi ga je mož veljavne besede imenoval „den besten Pflanzenkenner Krains“. Da bi jih veliko bilo gospodov, ki bi tako obračali svoje „Musstunden“ v prid in boljše spoznanje ljube domovine!

Ko sva z Antonom na Bled prišla, se nama je vse nekaj mertvo zdelo: poslovala sva se tedaj, in vsak je šel svojo pot.